

6. Christus' dood en de wet

Voorwoord: de brief aan de Romeinen

📖 De meeste ideeën en verwijzingen in de studie van deze week komen uit Paulus' brief aan de Romeinen. Dit is geen gemakkelijke brief. Al te vaak worden er uitspraken uit geïsoleerd en geciteerd als absolute waarheden. Daarbij wordt dan helaas voorbijgegaan aan

1. de situatie waarin en dus de bedoeling waarvoor de brief geschreven werd;
2. de eigenheid van Paulus' schrijfstijl.

📖 **1. Een belangrijke rode draad** zijn de spanningen die waren ontstaan tussen christenen uit de Joden en christenen uit de heidenen.

Volgens Paulus hadden beiden hun plaats in Gods verlossingswerk: "**Het evangelie is een kracht Gods tot behoud voor ieder die gelooft, eerst voor de Jood, maar ook voor de Griek.**" (1:16) De brief lijkt echter vooral geschreven te zijn voor Joodse christenen, die **het stipt naleven van de wet beschouwen als voorwaarde en garantie voor de verlossing**, en niet nalieten om **een oordeel uit te spreken** over de christenen uit de heidenen, die waren opgegroeid zonder die wet(ten) (2:1; 14:3,13). Bovendien ging het vaak over allerlei Joodse regels en wetjes, zoals de regelgeving inzake eten en drinken (H.14; 15), wat soms werd samengebracht onder de noemer 'besnijdenis (naar de letter)' (2:25-29). De kennis van de wet werd door sommigen beschouwd als reden tot hooghartig roemen (3:27) en een vrijbrief om anderen de les te spellen (2:17-24).

Nochtans, zegt Paulus, is er niemand die zich er op kan beroepen zondeloos te zijn en dus de hele wet tot in alle puntjes perfect na te leven. Alle mensen zijn zondaars (3:9,10 e.v.). Als je verlossing (toegang tot het paradijs) verwacht van het naleven van de wet, dan zit je echt wel in de problemen.

📖 **2. Schrijfstijl:** Paulus was zowel **Jood als Griek en Romein**. Hij was opgevoed met de dynamische idee van een TORAH als onderricht in het kader van het verbond, maar ook met de meer statische Romeinse juridische en de Grieks filosofische manier van denken. Dit betekent dat hij soms spreekt als een rabbijn (met een heel eigen gebruik van de Schrift - wat vaak niet overeenkomt met wat wij gewoon zijn, of zelfs met onze logica), maar soms ook een Grieks-romeinse juridische invulling geeft aan begrippen zoals wet, zonde en verlossing. Zo kan 'wet' wijzen op de TORAH, de decaloog, het stelsel van allerlei regels en wetten... maar ook op een 'wetmatigheid' (zoals oorzaak en gevolg).

Ook is het zo dat Paulus aan het begin van een thema vaak hele straffe uitspraken doet die hij dan verder in zijn betoog sterk nuanceert, en soms zelfs omkeert. Opgepast dus voor overhaaste conclusies door uitspraken te isoleren!

📖 Romeinen 7 – Jezus' dood, het einde van de wet?

Dit tekstgedeelte leidt vaak tot de conclusie dat Jezus' sterven de wet nutteloos heeft gemaakt en dus afgeschaft heeft. Net als Jezus had ook Paulus echter te maken met een hele stroming die prat ging op de wet. Hun kennis van de wet maakte hen a.h.w. tot superieure christenen, en gaf hen de zekerheid van de verlossing – dit in tegenstelling tot de christenen uit de heidenen.

Rom 7:1-6 Of weet jij niet, broeders, – ik spreek immers tot wie de wet kennen – dat de wet **heerschappij** voert over de mens, zolang hij leeft? 2 Want de gehuwde vrouw is door de wet aan haar man **gebonden**, zolang deze leeft; wanneer echter de man sterft, is zij ontslagen van de wet, die haar aan die man bond. 3 Zo zal zij dan, indien zij bij het leven van haar man een ander tot man neemt, echtbreekster heten; wanneer echter de man sterft, is zij vrij van de wet, zodat zij geen echtbreekster is, indien zij zich aan een andere man geeft. 4 Bijgevolg, mijn broeders, **zijt ook jij dood voor de wet door het lichaam van Christus om het eigendom te worden van een ander, van Hem, die uit de doden opgewekt is, opdat wij Gode vrucht zouden dragen**. 5 Want toen wij in het vlees waren, werkten de zondige hartstochten, die door de wet geprikkeld worden, in onze leden, om voor de dood vrucht te dragen; 6 maar **thans zijn wij van de wet ontslagen, dood voor haar, die ons **gevangen** hield, zodat wij dienen in de nieuwe staat des Geestes en niet in de oude staat der letter.**

Paulus haalt een juridisch voorbeeld aan in het kader van de echtscheiding. Bij het overlijden van de partner zijn er specifieke wetsbepalingen die op de overblijvende partner niet meer van toepassing zijn.

📖 Door bekering en doop vereenzelvigd de gelovige zich met Jezus, ook in zijn dood (Rom 6:3-5). Dus verliest de wet haar geldigheid en, zo wordt soms gesteld, wordt die wet afgeschaft...

- 📖 Begrijp je het beeld dat Paulus aanreikt? Is het volledig logisch voor ons? Klopt het helemaal?
- Schaft een overlijden de wet af? Of is het de situatie van de persoon in kwestie die verandert? Of is dat in dit geval hetzelfde?
- Op welke manier helpt het beeld dat Paulus gebruikt om een en ander beter te begrijpen? Gaat dit echter volledig op voor de wet als TORAH? Zijn de tien geboden juridische bepalingen?

📖 De wet waarover Paulus het hier heeft wordt gekenmerkt als iets dat 'heerschappij voert' over de mens (v. 1), iets wat de mens 'bindt' (v. 2), wat de mens 'gevangen houdt' (v; 6 – hinderen, tegenhouden). In Rom 6:15-23 heeft de apostel het over 'slaaf zijn'. Onwillekeurig roept dit herinneringen op aan uitspraken van Jezus aan het adres van schriftgeleerden en farizeeën: "Ze binden zware lasten bijeen en leggen die op de schouders van de mensen... Ze sluiten het Koninkrijk der hemelen toe voor de mensen..." (Mat 23)

- 📖 'Onder de heerschappij zijn' van de wet, er door 'gebonden' en 'gevangen', slaaf... Heb je dat zelf ook al zo ervaren? Wanneer of op welke manier kan de wet een gevangenis worden? En welke 'wet'?
- Was dat de bedoeling van de Torah (denk ook terug aan de omstandigheden waarin de Torah werd gegeven)? Wat betekent het voor jou dat begrippen 'welzijn' en 'leven' gekoppeld werden aan de Torah (Deut 5:32,33; 6:1-3). Is dat terecht, of juist niet?
- Lees wat Paulus schrijft in Romeinen 13:8-10, waar hij stelt dat liefde de vervulling is van de wet. Maakt Jezus' dood (en onze bekering) een einde aan de 'plicht van de liefde'? En is liefde een vrijbrief om nu toch te echtbreken, te doden, te stelen..?
- Probeer een en ander eens toe te passen op het sabbatsgebod bijvoorbeeld... Plicht? Heerschappij? Gevangenis?... afgeschaft? Hoe kun je dergelijke negatieve gevoelens vermijden?

📖 "...opdat wij Gode vrucht zouden dragen" – v 4

Wet of geen wet, Paulus heeft het in ieder geval wel over 'vrucht dragen'. Dit is een beeld dat ook Jezus heel graag gebruikte (in de bergleer: Mat 7:17-23 / Johannes 15 – de wijnstok en de ranken). Er is dus helemaal geen sprake van 'ach, het steekt niet zo nauw' of 'het doet er niet toe'.

En misschien gaat het ook wel helemaal niet over 'wet of geen wet', maar wel: hoe ga je om met de wet: 'in de nieuwe staat van de geest' of 'in de oude staat van de letter' (Rom 7:6)?

- 📖 Wat versta jij onder 'vrucht dragen'? Wat verstond Jezus eronder denk je? Vind je hier iets over in de bergleer (Mat 5-7)? En Paulus? Kan Galaten 5:18-23 je hierbij helpen?
- Geest of letter... Hoe uit zich dat? Is dat nog een actuele controverse? Wat zegt Jezus hierover in de bergrede? (Matteüs 5 – "je hebt gehoord dat er gezegd is... en ik zeg u..."). Wat is het verschil?
- Letter of geest... gevangen of vrij... Reageer in dit verband eens op wat Paulus schrijft in Romeinen 8:15: "U hebt de Geest niet ontvangen om opnieuw als slaven in angst te leven, u hebt de Geest ontvangen om Gods kinderen te zijn, en om hem te kunnen aanroepen met 'Abba, Vader'. Zou het kunnen dat de wijze waarop de wet ervaren wordt verbonden is met het godsbeeld dat iemand heeft? Verklaar... Welk godsbeeld heb jij?

Is de wet slecht?

📖 Rom. 7.7-12 Wat zullen wij dan zeggen? Is de wet zonde? Volstrekt niet! Ja, ik zou de zonde niet hebben leren kennen, tenzij door de wet; immers, ook van de begeerlijkheid zou ik niet geweten hebben, indien de wet niet zei: gij zult niet begeren. 8 Maar uitgaande van het gebod, wekte de zonde in mij allerlei begeerlijkheid op; want zonder wet is de zonde dood. 9 Ik heb eertijds geleefd zonder wet; toen echter het gebod kwam, begon de zonde te leven, maar ik begon te sterven, 10 en het gebod dat ten leven moest leiden, bleek voor mij juist ten dode te zijn; 11 want de zonde heeft uitgaande van het gebod, mij misleid en door middel daarvan gedood. 12 Zo is dan de wet heilig, en ook het gebod is heilig en rechtvaardig en goed.

Paulus beseft dat hij op een slap koord aan het dansen is. Zijn betoog kan verkeerd begrepen worden, zowel door zij die de wet koesteren en vereren, als zij die er misschien van af willen...

Al in de vorige hoofdstukken zette hij de puntjes op de i, om elk misverstand te vermijden:

- “Stellen wij door het geloof de wet buiten werking? Volstrekt niet; we bevestigen de wet juist!” – Rom 3:31
- “Zullen wij zondigen, omdat wij niet onder de wet, maar onder de genade zijn? Volstrekt niet!” – Rom 6:15

Hij eindigt zelfs met te stellen dat de wet heilig is, en rechtvaardig en goed! Alleen mag er geen oneigenlijk gebruik van gemaakt worden. In zijn betoog in hoofdstuk 7 wijst hij op het belang van de wet: niet zozeer redding verschaffen, maar wel een **hulpmiddel** om te weten wat goed en kwaad is. Bij verkeerd gebruik kan het echter een dodelijke kwelgeest worden. Vers 9 wordt ook soms zo vertaald: “Vroeger, zonder wet, lééfde ik; door de komst van de wet begon de zonde te leven, en begon ik te sterven.”

- De wet is ‘**heilig, rechtvaardig en goed**’... Ben je het daar mee eens? Hoe versta jij wat Paulus hier schrijft?
- Een ‘**oneigenlijk gebruik**’ van de wet... Voorbeelden? Wat is dan wel het doel van de wet?
- In de boeken van Mozes wordt de wet gekoppeld aan ‘léven’. Paulus echter suggereert dat de wet iemand ook kan laten ‘**sterven**’... Vanwaar dat verschil? Hoe zit dat precies? Hoe kunnen we vermijden dat mensen a.h.w. doodgaan door de wet?
- Paulus’ suggestie dat de wet er is **om de zonde te tonen** wordt vaak gehoord in christelijke middens. In de Hebreeuwse cultuur was dit positiever geformuleerd: **de Torah wees de weg om te leven** (in Kanaän, het beloofde land). Hoe zou jij het formuleren? En hoe beleef je het in de praktijk?

Naschrift: Wet, geloof, genade - verlossing

Eigenlijk gaat het onderwerp van deze week over de eeuwenoude discussie: redding (of rechtvaardigmaking) door geloof en genade of door werken (der wet). Onder invloed van het Griekse denken wordt ‘**gelooven**’ vaak gedefinieerd als ‘aannemen’. Onder invloed van het Romeinse juridische denken wordt ‘**genade**’ begrepen als ‘onverdiende gunst’. Beide begrippen worden dan ook wel tegenover de idee van ‘wet’ of ‘gebod’ geplaatst.

In deze context heeft **verlossing** dan te maken met een juridische beslissing waardoor je wel of niet de eeuwigheid binnen mag... De Hebreeuwse woordenschat geeft een andere invulling:

- De kleur van de **hebreeuwse wet**, TORAH kennen we intussen al: onderwijzing, levensraad.
- Het **hebreeuwse ‘geloof’** (EMOUNAH) komt van het beeld van een baby die door de voedster stevig gedragen wordt. Het heeft vooral te maken met vertrouwen, standvastig zijn en situeert zich dus in de actieve relationele sfeer (hoe je je opstelt tegenover anderen – zowel God als de naaste).
- **Genade** is in essentie niet verbonden met de rechtbank (iemand genade verlenen; een gunst verlenen die men niet verdient), maar betekent ‘welwillendheid, goedgunstigheid’ (= voor iemand het beste willen). Het leunt dus heel dicht aan bij ‘liefde’!
- **Verlossing**: In de Hebreeuwse cultuur wordt heil (verlossing, redding) niet zozeer gekoppeld aan een hemels paradijs (later). Het werkwoord YASHA heeft als wortel ‘overvloed hebben, (levens)ruimte hebben’. Dit leidt tot de actieve basisbetekenis ‘iemand helpen om zich goed te voelen (in de brede én diepe zin van het woord – dus geen oppervlakkig ‘feeling good’!).

- Bespreek samen eens het verband tussen de hebreeuwse begrippen ‘**geloof, genade en wet**’. Sluiten dergelijk geloof en genade de idee ‘wet’ uit?
- De wet is geen actieve kracht, en kan dus geen verlossing bewerken (in de juridische zin van toegangsrecht verschaffen tot het ‘eeuwige paradijs’). In de Hebreeuwse cultuur is heil (**YASHA** – redden) echter geen juridisch begrip. Kan de Torah een rol spelen om te ‘YASHA’? Zo ja: hoe? Indien niet: waarom niet?

Volgende week wordt er verder ingegaan op dit onderwerp: Christus: einde of doel van de wet?